

ADVIES UITGEBRACHT DOOR
DE ECONOMISCHE EN SOCIALE RAAD
VOOR HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST
TIJDENS ZIJN ZITTING VAN 15 MAART 2012

betreffende

de opmaak van het Brussels Actieplan Armoedebestrijding 2012

OPMAAK VAN HET BRUSSELS ACTIEPLAN ARMOEDEBESTRIJDING 2012

Advies van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 15 maart 2012

Aanhangigmaking

De permanente Inter-kabinetswerkgroep Armoedebestrijding (IWG), een werkgroep van de Brusselse Interministeriële Conferentie Sociale zaken-Gezondheid, heeft het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad de opdracht gegeven om het advies in te winnen van de adviesinstanties die bevoegd zijn in het kader van de opmaak van het Brussels Actieplan Armoedebestrijding 2012, dat zich op de armoedeproblematiek bij jongvolwassenen (16-25 jaar) zal toespitsen.

Dit advies werd voorbereid door de gezamenlijke Commissies « Economie-Werkgelegenheid-Financiën-Fiscaliteit » en « Diversiteit, Gelijkheid van kansen en Armoede » van de Raad tijdens de zittingen van 14 februari en 1 maart 2012, en werd vervolgens tijdens zijn Plenaire zitting van 15 maart 2012 goedgekeurd.

Advies

Algemene beschouwingen

De Raad verheugt zich erover dat het Brussels Plan Armoedebestrijding zich op de jongeren toespitst. In zijn advies van 28 oktober 2010 betreffende het Actieplan 2010 maakte hij zich immers de bekommernis van dit Rapport eigen: « *meer aandacht schenken aan kinderen en jongeren is een belangrijke sleutel voor een preventief beleid inzake armoedebestrijding* ». Omdat, zoals het « kader » dat door het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn in de aanhangigmakingsbrief van dit advies wordt beschreven, het aangeeft « *het een leeftijdscategorie betreft die sterk oververtegenwoordigd is in de Brusselse bevolking, maar bovendien een bijzonder kwetsbare bevolkingsgroep die vaak verschillende problematieken en achterstellingen cumuleert* ».

Deze leeftijdscategorie is niet alleen oververtegenwoordigd in de Brusselse bevolking¹, ze is dit ook bij de werklozen². In Brussel heeft één derde (32 %) van de jongeren van 15-24 jaar die zich op de arbeidsmarkt bevinden geen baan en is werkloos. In sommige wijken (gemeenten) schommelt de jeugdwerkloosheid rond 40 %.

De Raad wil erop wijzen dat de inschakeling van jongeren een aangelegenheid is waaraan de sociale partners een bijzondere aandacht hebben besteed en nu nog altijd besteden. Het is vanuit deze invalshoek dat zij een aantal algemene beschouwingen willen formuleren, alvorens het antwoord op de vragen te geven.

---

¹ « In de loop van de laatste jaren konden we in het Brussels Gewest een sterke groei van de bevolking op beroepsactieve leeftijd vaststellen. In 2009 tellen we 226.217 jongeren van 15 tot 29 jaar, een vermeerdering van 12,8% tussen 2000 en 2009. De toename is iets sterker bij de leeftijdsgroep van 25 tot 29 jaar (14,8%) » in « Statistisch portret van de Brusselse jongeren bij hun toetreding tot de arbeidsmarkt », Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid, februari 2011.

² Ibidem.

Zich baserend op de analyse van de verschillende « maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt », verricht door de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven³, is **de Raad** van mening dat de inschakeling op de arbeidsmarkt voor jongeren een bijzonder moeilijk traject kan zijn, vooral in de huidige weinig gunstige economische context.

In de slechte levensomstandigheden⁴ waarin deze jongeren vaak leven of hebben geleefd, zijn deze « *onvoldoende gewapend* » om het hoofd te bieden aan de adolescentie en om te beginnen met « *de meest delicate overgang (...), een overgang die elkeen in staat zou moeten stellen om zijn plaats te vinden in een maatschappelijk discours en om zich opnieuw in de maatschappelijke structuur te integreren* »⁵.

Deze vaststelling wordt des te meer bewaarheid bij de meest kwetsbare jonge werkzoekenden, zoals laaggeschoolde jongeren, jongeren van vreemde origine waaronder in het bijzonder de nieuwkomers, evenals jongeren met een beperking.

Tevens bestaat er een niet zo gunstige voorwaarde voor de beroepsinschakeling van kwetsbare Brusselse jongeren, met name te weinig tewerkstellingsmogelijkheden⁶.

De bijzonder moeilijke situatie van jongeren op de arbeidsmarkt in Brussel is een hoofdbekommernis van **de Raad**. Om die reden heeft hij in januari 2008 samen met de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een Actieplan voor de Jongeren, evenals een kaderakkoord aangenomen⁷.

En ook al gaan « *de moeilijkheden waarmee Brusselse jongeren geconfronteerd worden in de overgang naar volwassenheid, een cruciale transitieperiode waarin de overgang wordt gemaakt van minderjarigheid naar een leven op eigen kracht* »⁸ veel verder dan de tewerkstellingssfeer, gezien het bestaansonzekerheidsproces het resultaat is van verschillende factoren in Brussel, zoals discriminatie in het onderwijs, bij tewerkstelling, huisvesting en mobiliteit of de genderkwesties en de toegang tot cultuur/culturen, toch zal **de Raad** het vervolg van dit advies toespitsen op de beroepsovergang. Hij laat het aan de andere geraadpleegde adviesinstanties over om zich in hun eigen bevoegdheidssfeer uit te drukken over de andere problematische aspecten van de overgang van de adolescentie naar het zelfstandig volwassen leven.

Niettemin maakt **de Raad** zich de bekommernis van de Brusselse beleidsmakers eigen om « *een transversaal actieplan op te stellen dat de armoedeproblematiek bij jongvolwassenen aanpakt op de verschillende beleidsdomeinen van de verschillende overheden* »⁹.

---

³ Gezamenlijk advies NAR/CRB, nr. 1.702 betreffende de maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt, 7 oktober 2009.

⁴ Opgesomd door Hoofdstuk V van het Tweejaarlijks verslag 2010-2011 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, blz. 105 : « *de stress die veroorzaakt wordt door armoede, door ongezonde, te kleine en te luidruchtige huizen en de gevolgen daarvan voor het huiswerk, de frequente verhuizingen, de slaap, de hygiëne enzovoort. Bij al die problemen komt dan ook nog eens dat die kinderen vaak weinig mogelijkheid tot ontspanning en hobby's hebben* ».

⁵ Pascale Jamouille en Jacinthe Mazzocchetti, « *Adolescences en exil* », Academia L'Harmattan, 2011, blz. 328.

⁶ Working Paper van Marion Englert en Robert Plasman van het DULBEA, « *Le chômage à Bruxelles : quelles spécificités par rapport au chômage urbain en Europe ?* », december 2011.

⁷ http://www.esr.irisnet.be/site13/plone/besoc/documents/2.%20Actieplan_jongeren.pdf/view

⁸ Aanhangigmakingsbrief.

⁹ Ibidem.

In een vorig advies had **de Raad** erop gewezen dat het van belang is om de oorzaken van de armoede aan te pakken en om gelijklopend de symptomen en de gevolgen van de armoede te bestrijden. Hij staat dan ook positief tegenover het voornemen om, eveneens in het kader van dit Actieplan voor de Jongeren, « *de structurele mechanismen die ongelijkheid creëren aan te pakken* »¹⁰.

Bijzondere beschouwingen

Welke zijn voor u de voornaamste mechanismen of factoren die jongeren kwetsbaar maken in de overgang naar volwassenheid en hen in armoede doen belanden ?

In de globale analyse van de armoede bij jongeren is het van belang om rekening te houden met de structurele reproductiemechanismen of -factoren voor sociale ongelijkheden die zich vóór en na de onderzochte overgangperiode voordoen. Zo zal het voor de jongere in plaats van in armoede te « belanden » vaker moeilijker zijn om zich los te maken van een situatie van armoede, van een (gebrek aan) toekomstvisie en van een tekort aan mogelijkheden, zoals hij dit in het kader van zijn familiale en maatschappelijke omgeving heeft gekend.

De overgang in een op die leeftijd verschillende gezinssituatie kan bovendien sommigen in de armoede doen belanden : jongeren die werken en ouders zijn, jonge vrouwen die hun familie ontvluchten, jongeren die met echtelijk geweld te maken hebben en situaties van jonggetrouwden die zeer vlug scheiden.

De Raad benadrukt dat de flexibilisering en de destabilisatie van de beroepstrajecten (onzekere overeenkomsten en vergoedingen, afwisselende periodes van tewerkstelling/werkloosheid/opleiding) het voor heel wat jongeren moeilijk maken om een echt sociaal statuut te verkrijgen, waaraan sociale rechten zijn verbonden¹¹.

Volgens **de Raad** brengt de moeilijkheid om een echt sociaal statuut te verkrijgen moeilijkheden met zich mee die niet rechtstreeks met de arbeidsmarkt te maken hebben, maar die de mechanismen voor sociale uitsluiting en armoede versterken (toegang tot een fatsoenlijke en betaalbare woning, toegang tot energie, tot bankleningen, ouderschapskosten, enz.).

De Raad wijst er echter op dat de NAR/CRB in hun opvolging van het gezamenlijk advies nr. 1.770 betreffende de maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt - alternerend leren hebben gewerkt aan een harmonisering van de verschillende overeenkomsten die leren en werken afwisselt, en aan een gezamenlijk sociaal zekerheidsstatuut voor de stelsels van alternerend leren, wat de werknemers van deze vormen van alternerend leren bij de tenuitvoerlegging van het voornoemde advies een echt « sociaal statuut » zal verlenen.

De Raad heeft zich herhaaldelijk uitgedrukt over de mechanismen die zich bij het fenomeen van armoede en bestaansonzekerheid voordoen, waarbij hij heeft herinnerd aan de centrale rol van de sociale zekerheid en van de bestrijding van discriminaties (huisvesting, onderwijs en tewerkstelling) om armoede tegen te gaan.

---

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Gezamenlijk advies NAR/CRB nr. 1.770 betreffende de maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt - alternerend leren, opvolging van advies nr. 1.702 van 25 mei 2011.

De antwoorden van **de Raad** op de gestelde vraag spitsen zich toe op de mechanismen die armoede en bestaansonzekerheid veroorzaken en die zich tijdens de overgangperiode tussen school/opleiding en het beroepsleven voordoen.

Een onderwijsstelsel dat de sociale ongelijkheid bestendigt en dat niet aan de Brusselse specifieke eigenschappen is aangepast

In zijn vorige bijdragen¹² heeft **de Raad** zich herhaaldelijk uitgedrukt over de periode vóór de overgang van school/opleiding naar het beroepsleven, met name de school zelf, met inbegrip van het basisonderwijs. Hij benadrukt¹³ nog steeds het belang van het onderwijs als essentiële hefboom in de armoedebestrijding. Hij dringt aan op de cruciale rol van de school om iedereen van dezelfde troeven te voorzien om zichzelf te ontplooiën en een toekomst op te bouwen.

De Raad blijft het betreuren dat de realiteit van het onderwijsstelsel op dit vlak in België, en in het bijzonder in Brussel, sociaal ongelijk is. Het is niet opgewassen tegen de sociaaleconomische uitdaging van de multiculturaliteit en van de specifieke moeilijkheden van immigratie, ongeacht deze zeer recent of al veel vroeger heeft plaatsgevonden.

Het onderwijs slaagt er niet in om de sociale ongelijkheden te doen verdwijnen en wordt al te vaak gekenmerkt door een vroegtijdige en stigmatiserende heroriëntering van jongeren uit achtergestelde gezinnen naar studierichtingen door uitsluiting of die op zijn minst zo worden aanvoeld.

De keuze van de vorm en de inhoud van het onderwijs wordt bij jongeren met moeilijkheden vaak gemaakt na een opeenstapeling van tegenslagen. Het wordt een standaardkeuze die in dat opzicht geen ondersteuning biedt om in het beroepsleven te slagen. In verband met de beroepsopleiding stelt **de Raad** vast dat deze zich vaak als een inhaalmaatregel aandient. Buiten de schoolomgeving biedt ze de jongeren de mogelijkheid om aan de hand van een praktischere benadering een beroep onder de knie te krijgen. Ze kan een brug naar het beroepsleven slaan. Niettemin tast de moeilijkheid voor jongeren uit achtergestelde gezinnen die geen beroep kunnen doen op een netwerk¹⁴ om een stageplaats te vinden die hen in staat stelt om naast andere mechanismen een eerste werkervaring op te doen die nauw samenhangt met het beroepsleven, deze vorm van overgang aan.

Tevens benadrukt **de Raad** het probleem dat door het huidig en toekomstig tekort aan leerkrachten en beschikbare plaatsen in de scholen in het Brussels Gewest wordt gesteld. Dit tekort kan de ongelijke toegang tot een kwaliteitsvol onderwijs voor elkeen alleen maar versterken.

Voor **de Raad** moet een investering in de structuren voor peuteropvang en de kleuterschool die toegankelijk zijn voor jonge ouders opdat ze met name kunnen werken en een opleiding volgen, als een prioriteit worden beschouwd.

---

¹² Advies van 17 februari 2011 betreffende het Verslag over bestaansonzekerheid, armoede, sociale uitsluiting en ongelijke toegang tot de rechten, 2009, meer in het bijzonder punt II. « *Recht op onderwijs, studieoriëntering: herwaardering van competenties of versterking van ongelijkheden?* ».

¹³ Zoals in het gezamenlijk advies nr. 1755 van 21.12.10 van de NAR en de CRB.

¹⁴ Dit geldt eveneens voor het vinden van een baan die in overeenstemming is met de kwalificaties. De Raad denkt ook aan het ontbreken van netwerken die het toelaten om een baan te vinden binnen de kwalificaties die men heeft verworven.

Een tekort aan banen voor jongeren

De Raad benadrukt het feit dat het tekort aan voor jonge Brusselaars toegankelijke banen op de Brusselse arbeidsmarkt een fenomeen met zich meebrengt waarbij er trapsgewijs onder het niveau wordt gewerkt, wat nadelig is voor zowel geschoolde jongeren die deze banen aannemen, als voor de lager geschoolden die vaak van de arbeidsmarkt worden uitgesloten. Hij wijst erop dat de Brusselse jongeren moeilijk toegang hebben tot de openbare tewerkstelling.

De discriminaties

Het recente rapport van Eurostat 2012¹⁵ is verpletterend voor België. Het duidt België aan als de meest discriminerende Staat van de Unie ten overstaan van immigranten, waar de inkomensverschillen tussen immigranten en niet-immigranten de grootste zijn en als het land waar immigranten het grootste risico lopen om in armoede te belanden, en dan vooral vrouwen. Tevens vermeldt het rapport de povere prestaties van het onderwijsstelsel. Wat voor België geldt, is des te meer van toepassing op Brussel, dat het Stadsgewest is dat de nieuwe migranten onthaalt¹⁶.

Bovendien stelt **de Raad** vast dat de discriminaties die heel wat Brusselse jongeren van vreemde origine ondergaan (tewerkstelling, huisvesting, onderwijs, ...), belangrijke mechanismen zijn die de meest kwetsbare jongeren verhinderen om zich duurzaam op de arbeidsmarkt in te schakelen. Er bestaat niet alleen discriminatie op basis van herkomst, leeftijd, geslacht, ... maar ook een discriminatie op basis van de wijk waarin men woont. « *De rassendiscriminaties worden vandaag overbelicht, maar omdat ze verloren gaan in de grote hoeveelheid van diverse verbloemde discriminaties, blijven de impact en betekenissen ervan de actoren ontgaan* »¹⁷.

De mobiliteitsproblemen

De Raad vindt dat armoede ook mobiliteit in de weg staat. Zich verplaatsen is duur, of dit nu voor een sollicitatiegesprek is of om een opleiding of een stage te volgen.

De Raad geeft aan dat de NAR en de CRB in hun voormelde advies nr. 1770 ook vragen om een bijzondere aandacht te besteden aan de verplaatsingskosten voor leerlingen die zich afwisselend naar de opleidingsinstelling en de werkplek moeten begeven. Deze jongeren zouden een beroep moeten kunnen doen op de voorkeurstarieven voor openbaar vervoer die scholieren en studenten genieten.

De moeilijke toegang tot huisvesting

Het is moeilijk voor jongeren om een woning te vinden die financieel haalbaar is, gelet op de bijzonder hoge huurprijzen in Brussel, maar ook omwille van de eisen van de eigenaars in termen van solvabiliteitswaarborg.

---

¹⁵ Eurostat, « *Migrants in Europe, A statistical portrait of the first and second generation, Union européenne* », Brussel, 2011 ; R. Gutierrez, « La Belgique sous-payé ses immigrés », Le Soir, 9 maart 2012.

¹⁶ Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, « *De opvang van nieuwkomers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vaststellingen* », Brussel, juli 2007, blz. 11.

¹⁷ Pascale Jamoulle en Jacinthe Mazzocchetti, « *Adolescences en exil* », Academia L'Harmattan, 2011, blz. 320.

Wat is of welke zijn voor u de prioriteit(en) in de uitwerking van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 rond jongvolwassenen? Welke aanbevelingen kan u op dit vlak formuleren ?

Zwaar investeren in het onderwijs- en opleidingsstelsel

De Raad wenst dat er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor iedereen kwaliteitsvolle scholen zouden zijn.

De Raad wenst dat er in de beleidsvoeringen van de Franse en Vlaamse Gemeenschappen en doorheen meer overleg tussen de beide Gemeenschappen meer rekening wordt gehouden met de Brusselse specificiteiten (naast elkaar bestaan van Franstalige, Nederlandstalige en Europese netwerken ; toegenomen dualisering ; groter tekort aan leerkrachten ; toegenomen culturele diversiteit ; groot aantal nieuwkomers onder de leerlingen ; bevolkingsexplosie, enz.).

In dit opzicht vraagt **de Raad** om de bevoegde Brusselse openbare instanties (het Gewest en de 19 gemeenten), de beide Gemeenschappen, evenals de andere organiserende instanties te mobiliseren om op korte termijn de bouw van nieuwe schoolgebouwen te plannen, op nieuwe terreinen om zo de dichtheid van de bestaande instellingen niet contraproductief te vergroten. Bovendien moedigt hij ze aan om de voorrang te geven aan de vestigingsplaatsen die geschikt zijn voor sociale gemengdheid (rand van 2 of 3 gemeenten bijvoorbeeld).

Om het tekort aan leerkrachten te verhelpen, dringt **de Raad** erop aan om beleidskeuzes ten gunste van de maatschappelijke (her)waardering van de onderwijsberoepen te maken.

De Raad wijst erop dat het van prioritair belang is om de technische en beroepsscholen opnieuw uit te rusten, om in partnerschap met de beroepssectoren nieuwe beroepsreferentiecentra te versterken en om Bruxelles Formation en zijn partners en de VDAB meer middelen te geven.

De voorzieningen voor alternerend leren en werken moeten eveneens worden bevorderd, om zo met name de overgang van onderwijs naar de wereld van tewerkstelling minder abrupt te maken.

De Raad vindt dat men schooluitval moet bestrijden. Dit houdt een betere schoolomkadering in van jongeren met moeilijkheden of jongeren die de school vroegtijdig zouden kunnen verlaten. Men dient op preventieve wijze een echt emanciperend onderwijs voor iedereen te bevorderen.

Het aanleren van talen versterken

Ongeacht de noodzakelijke objectivering van het door elke baan vereiste tweetaligheidsniveau, vormt het gebrek aan taalbekwaamheden van de werkzoekenden een cruciale uitdaging in het Brussels Gewest. De analyse die het Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid heeft verricht¹⁸, wijst op het belang van de talenkennis bij het zoeken naar werk in Brussel.

Welnu, het aantal werkzoekenden dat verklaart over minstens een gemiddelde (mondellinge) kennis van de tweede landstaal te beschikken, bedraagt slechts 17,1 %. Dit percentage daalt tot 8,1 % wanneer men de werkzoekenden in aanmerking neemt die verklaren dat ze over een goede kennis van de andere landstaal beschikken.

---

¹⁸ Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid « De taalvereisten op de arbeidsmarkt en de talenkennis van de Brusselse werkzoekenden », 2011.

Het belang van de talenkennis om in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (of in het hoofdstedelijk gebied) aan een baan te geraken, komt nog eens tot uiting in de laatste working paper van het DULBEA van december 2011¹⁹.

Alle jongeren een eerste beroepservaring aanbieden

De Raad stipt als prioriteit de reactivering van het kaderakkoord voor jongerentewerking aan, die hen in staat zal stellen om een eerste beroepservaring op te doen, een ervaring die vaak door de werkgever wordt geëist. In dit opzicht herinnert hij aan het voorstel van de 'Jongerenkit' dat binnen het Territoriaal Pact voor de Werkgelegenheid werd uitgewerkt.

Het is van belang om elke jonge schoolverlater een eerste werkervaring te bieden, zo nodig door ook een beroep te doen op de startbaanovereenkomsten of de individuele beroepsopleidingen in de ondernemingen.

Tevens wenst **de Raad** dat de ondernemingen die de uitdaging van de opleiding van laaggeschoolde jongeren aangaan om deze voor onbepaalde duur aan te werven, beter zouden worden ondersteund.

De discriminaties bij aanwerving bestrijden

De Raad wijst erop dat het nodig is om bemiddeling en arbeidsbemiddeling te versterken, met name doorheen de openbare tewerkstellingsdienst en diens partners, maar ook via innoverende partnerschappen (cfr. Engagement 3.1 van het PDSG) om de toegang van jongeren tot tewerking te vereenvoudigen en om hun afwezigheid in sociale netwerken te verhelpen.

Tevens dient men rekening te houden met het niet-lineaire karakter van de overgang van jongeren naar tewerking om zo de stabilisering ervan te beogen. In dit opzicht leveren de werkzaamheden²⁰ die de CCFEE onlangs heeft verricht al pistes op.

Volgens **de Raad** moet men de beleidsvoeringen op het vlak van tewerking opnieuw beschouwen vanuit een gezichtshoek die rekening houdt met de volledige loopbaan, meer in het bijzonder van jonge ouders (ouderschapsverlof, enz.). Hij vraagt om meer rekening te houden met de ervaringen die men buiten de studies of het beroepstraject om heeft opgedaan.

De beleidsvoeringen op het vlak van tewerking in het kader van de VI^{de} Staatshervorming en de bevoegdheidsoverdrachten herzien

Het is van belang om het gewestelijk tewerkingbeleid vanuit de invalshoek van de bevoegdheidsoverdrachten te herzien :

- een betere begeleiding van jonge werkzoekenden ontwikkelen, ook doorheen benaderingen die zichzelf hebben bewezen, maar die zich buiten de perimeter van de huidige partnerschappen bevinden, om zo rekening te houden met de specifieke eigenschap van hun situatie (schooltraject, maatschappelijke context, verhouding tot de instellingen, enz.) en een betere ondersteuning bij de tenuitvoerlegging van hun beroepsproject ;
- aanpassing van de aanwervingsmaatregelen en de tewerkingsteun aan de situatie van de jonge Brusselaars door te voorkomen dat deze plannen het onzeker jongerenstatuut nog verlengen ;

¹⁹ Marion Englert en Robert Plasman, DULBEA, « *Le chômage à Bruxelles : quelles spécificités par rapport au chômage urbain en Europe ?* », december 2011. *Op. cit.*

²⁰ Handelingen van het Openingsseminarie van de LaboJeunes : « *Laboratoire participative des transitions des jeunes* », 21.11.2012.

- de opeenvolging van onzekere overeenkomsten en tewerkstellingssteun voorkomen en de gevolgen tegenhouden waarbij werknemers die in dienst zijn, worden verdreven ;
- de inspectie en de controle bij de toepassing van de wetgeving op de uitzendarbeid en voor de regelgevingen inzake FPI, IBO, enz. versterken ;
- de begeleidingsstructuren voor jongeren die hun eigen tewerkstelling willen creëren handhaven en bekendheid geven.

De Raad vestigt de aandacht op de bevordering van de tewerkstelling van de Brusselaars in de federale overheidsbesturen en -bedrijven en in de grote ondernemingen die in Brussel zijn gevestigd.

Hij benadrukt de noodzaak om de mechanismen van alternerend leren en werken en van voogdijenschap in de onderneming te ontwikkelen en te bevorderen.

De Raad stipt de versterking van de bestrijding van discriminaties bij tewerkstelling aan door enerzijds gezamenlijk de preventieve maatregelen en de dwangmaatregelen ten uitvoer te leggen, en door anderzijds de bekwaamheden van jongeren te stimuleren om daar waar mogelijk de vooroordelen waarvan het ze het voorwerp zijn in hun voordeel om te buigen en om hen bij gebrek hieraan hun rechten doorheen anti-discriminatiewetten te leren kennen.

De mobiliteit van jongeren bevorderen

De Raad benadrukt dat het noodzakelijk is om regelmatige en betaalbare openbare vervoersmiddelen te waarborgen om toegang te hebben tot de banen in Brussel en in de rand.

De toegang tot huisvesting versterken

De Raad wijst op de noodzaak om een voluntaristisch beleid te voeren op het vlak van de toegang tot huisvesting voor jongeren (terbeschikkingstelling van overgangswoningen, sociale huisvesting voor alleenwonende jongeren, ...).

Teveel schulden voorkomen

De Raad beveelt aan om beleidskeuzes te maken die rekening houden met de specifieke meerkosten van het leven in Brussel (bijv. huurtoelage).

Zich in de beroepswereld inschakelen betekent ook zich een weg banen in de wereld van consumptie en krediet en vele jongeren raken deze weg kwijt. **De Raad** geeft aan dat een sociaal-administratieve begeleiding preventief zou kunnen optreden om te voorkomen dat de jongere wegzinkt in de schuldenlast, en zelfs teveel schulden maakt, waardoor zijn bestaansonzekerheid nog vergroot en hij nog meer tijd nodig heeft om uit deze situatie te geraken.

Hoe evalueert u de impact van het bestaande beleid, op de verschillende beleidsdomeinen, op de armoede bij Brusselse jongvolwassenen ?

Onderwijs

De Raad meent dat de investering in het onderwijs- en opleidingsstelsel, ondanks de geleverde inspanningen, niet opgewassen is tegen de sociaaleconomische uitdaging van de multiculturaliteit en van de specifieke moeilijkheden van immigratie, ongeacht deze zeer recent of al veel vroeger heeft plaatsgevonden.

Zo is bijvoorbeeld de school voor heel wat ouders in Brussel een grote onbekende, gezien zijzelf daar niet naar school zijn geweest of wel in een ander cultureel kader. Er zou een programma moeten bestaan om ouders te begeleiden, zodat deze zich met volledige kennis van zaken als een partner van de school zouden kunnen positioneren en optreden.

Wachtstage versus inschakelingsstage

De omvorming van de wachtstage tot inschakelingsstage zal de inschakelingsstage langer maken en het recht op inschakelingsuitkeringen vertragen, wat in de huidige economische situatie zou kunnen leiden tot minder tewerkstellingsvooruitzichten op middellange en lange termijn, en bijgevolg tot een groter risico op armoede bij sommige jonge Brusselaars.

De last van deze maatregel zal in vele gevallen gedragen worden door de ouders, die hun kinderen langer dan voorheen financieel zullen moeten ondersteunen.

De Raad wijst op een dringende behoefte om alternatieven te ontwikkelen en om alle drijvende krachten te mobiliseren om deze periode ten volle te benutten om zo de ervaringen te vermenigvuldigen en hun kansen op tewerkstelling te vergroten.

Activering en controle op het actief zoeken naar werk

De versterking van het beleid op het vlak van activering en controle op het actief zoeken naar werk heeft meer specifiek betrekking op de jongeren : hervorming van de wachttuitkeringen tot inschakelingsstage, vluggere sancties en verlies van recht op uitkeringen dan voor andere categorieën van werklozen.

In zijn advies van 17 februari 2011 benadrukte **de Raad** « *dat het van belang is om een duidelijk onderscheid tussen begeleiding en activering te handhaven. De begeleiding van de werkzoekende mag geen louter administratieve en kwantitatieve vorm aannemen, gezien dit weinig stimulerend en ontmoedigend is voor zowel de werkzoekende als voor de werkgevers, en ook voor de begeleiders en hun opleidings- of inschakelingspartners* ».

Hij pleit ervoor dat er echte mogelijkheden tot een eerste werkervaring in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zouden bestaan, om zo schorsingen en uitsluitingen van uitkeringen te voorkomen, wat nadelig is voor de jonge werkzoekenden.

Actieplan voor jongerentewerkstelling en Kaderakkoord voor jongerentewerkstelling

Op 29 januari 2008 hebben de Regering en de sociale partners het Actieplan voor jongerentewerkstelling²¹ aangenomen, dat een aantal acties omvatte die in het Brussels Gewest voor jongeren worden ontwikkeld, evenals nieuwe maatregelen voor Jongerentewerkstelling. Het zou raadzaam zijn om de impact van dit Plan op de beroepsinschakeling van de jonge Brusselaars te evalueren.

Het Actieplan werd op 14 oktober 2008 gevolgd door een kaderakkoord om de eerste werkervaringen te ontwikkelen. **De Raad** betreurt het dat dit akkoord momenteel niet de verwachte resultaten heeft opgeleverd. Volgens hem is het van belang om de uitvoering van dit akkoord te reactiveren, om de ondernemingen en beroepssectoren erbij te betrekken en om de impact van de in het Actieplan geplande voorzieningen nogmaals te onderzoeken.

---

²¹ http://www.esr.irisnet.be/site13/plone/besoc/documents/2.%20Actieplan_jongeren.pdf/view

Voorzieningen voor tewerkstellings- en opleidingssteun

De voorzieningen mogen noch de onzekerheid van het jongerenstatuut versterken, noch de vorm aannemen van een gestandaardiseerd en/of verplicht traject : studie-opleiding-stage-uitzendarbeid-jongerentewerkstelling... alvorens in een duurzame baan uit te monden.

De voorzieningen voor tewerkstellings- en opleidingssteun (« *de overgangsruimte* »²²) die ernaar streven om de overgang te vereenvoudigen, kunnen echter een waar « *doolhof* »²³ zijn voor de jonge werkzoekenden, wanneer deze niet gekoppeld worden aan de creatie van stabiele en kwaliteitsvolle banen op de arbeidsmarkt. Een val waarin de werkzoekende eindeloos ronddraait, waarbij hij van het statuut van werkloze overgaat naar dat van rechthebbende op een leefloon en waarbij de opleidingen en de artikels 60, § 7 worden afgewisseld. Zo valt hij van de ene voorziening in de andere, zonder dat dit de verwachte springplank vormt naar een duurzame en kwaliteitsvolle baan²⁴.

Van talen naar tewerkstelling

In september 2012 namen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie een Talenplan voor de Brusselaars aan. Dit omvatte het bestaande aanbod aan overheidsvoorzieningen ter verwerving van taalbekwaamheden in Brussel, evenals 12 nieuwe maatregelen op korte termijn en 6 werkterreinen op middellange termijn. Een Stuurcomité samengesteld uit vertegenwoordigers van ACTIRIS, Bruxelles Formation, de VDAB en de twee betrokken Ministers krijgt hierbij de opdracht om de uitvoering en de verwezenlijking van het Plan te evalueren. De evaluatie zal zowel betrekking hebben op de kwantitatieve, als op de kwalitatieve indicatoren van de verschillende maatregelen die in het kader van het Plan ten uitvoer worden gelegd. Het Stuurcomité zou in precieze gevallen andere bevoegde Ministers bij de eventuele invoering van nieuwe maatregelen kunnen betrekken.

De impact van de maatregelen van dit Plan op de tewerkstelling van de betrokken werkzoekenden is niet gekend. **De Raad** zou het interessant vinden dat de evaluatie van dit Plan, opgesplitst per leeftijdscategorie van de begunstigden ervan (Jongeren), zou kunnen worden gepubliceerd.

*

* *

---

²² Zie « *Cadre d'analyse et d'évaluation de l'action publique (en Région de Bruxelles-Capitale) en matière de transition des jeunes entre l'enseignement et l'emploi* », Verslag van het verkennend onderzoek dat onder leiding van professor Abraham Franssen (CES-FUL) werd verricht, CCFEE, 2009.

²³ Ibidem.

²⁴ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, Seminarie van 7 september 2010 : « *De overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt voor jongeren in armoede* ». Hoofdstuk : « *Transitiemaatregelen en de arbeidsmarkt : een vicieuze cirkel ?* », blz. 42